

ประวัติความเป็นมา.....

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 หรือพระเจ้าอู่ทองทรงสถาปนาอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาขึ้นที่ตำบลทอนงโส้น เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ.1893 ตั้งนามพระนครว่า “กรุงเทพมหานครบวรทวารวดีศรีอยุธยา มหาดีลกบวรรัตนราชธานีบุรีรมย์” มีความเจริญรุ่งเรืองมานานถึง 230 ปี เสียกรุงครั้งแรกในปี พ.ศ.2112 จนถึง พ.ศ.2127 สมเด็จพระนเรศวรมหาราชจึงทรงประกาศอิสรภาพและมีกษัตริย์ปกครองสืบมาอีก 183 ปี จนเสียกรุงแก่พม่าเมื่อ วันที่ 7 เมษายน พ.ศ.2310 ในรัชสมัยสมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ หรือพระเจ้าเอกทัศ รวมระยะเวลาที่กรุงศรีอยุธยาดำรงฐานะเป็นศูนย์กลางของประเทศนานถึง 417 ปี มีกษัตริย์ปกครอง 33 พระองค์ จาก 5 ราชวงศ์ ได้แก่ ราชวงศ์อู่ทอง ราชวงศ์สุพรรณภูมิ ราชวงศ์สุโขทัย ราชวงศ์ปราสาททอง และราชวงศ์บ้านพลูหลวง นับเป็นราชธานี ที่มีอายุยืนยาวที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย

เนื่องจากกรุงศรีอยุธยารุ่งเรืองมาหลายรัชสมัย จึงมีโบราณสถานปรากฏอยู่มากและถือว่าเป็นดินแดนแห่งประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนงานวิชาการความรู้ต่างๆ ที่สืบทอดความเป็นไทยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้มีมติรับอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ไว้ในบัญชีมรดกโลกทางวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 ณ กรุงคาร์เธจ ประเทศตูนิเซีย ซึ่งมีผลให้ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาที่ประเทศต่างๆ ได้ทำไว้ร่วมกัน

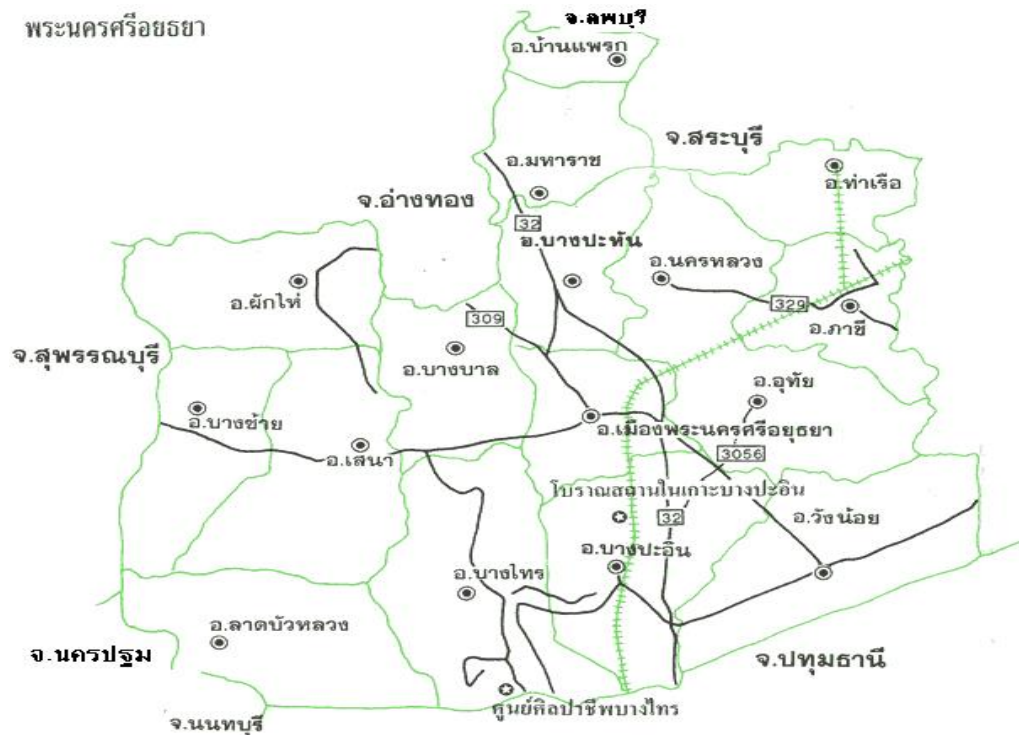
บทที่ 1 บทนำ

คำขวัญประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

“ราชธานีเก่า อู่ข้าวอู่น้ำ เลิศล้ำกานท์กวี
คนดีศรีอยุธยา”

1. ลักษณะทั่วไป

1.1 ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่ในเขตบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างของประเทศ ห่างจาก กรุงเทพฯโดยเส้นทางรถยนต์ประมาณ 75 กิโลเมตร ตามเส้นทางรถไฟ 72 กิโลเมตร และโดยทางเรือ 137 กิโลเมตร มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 11 ของจังหวัดในภาคกลาง มีพื้นที่ประมาณ 2,556.64 ตาราง กิโลเมตรหรือประมาณ 1,597,900 ไร่

1.2 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดอ่างทอง,ลพบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดสระบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดสุพรรณบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดนครปฐมปทุมธานี นนทบุรี

2.สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง ซึ่งเรียกว่า ที่ราบลุ่มเดลต้า ซึ่งเกิดจากการที่แม่น้ำไหลพัดพาเอาเศษหิน ดิน ทราย และตะกอนมาทับถมกันเป็นเวลานานจนกลายเป็นที่ราบอันกว้างใหญ่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้ อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ยประมาณ 3.50 เมตร มีแม่น้ำสำคัญ 4 สายไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำน้อย รวมความยาวประมาณ 200 กิโลเมตร มีลำคลองน้อยใหญ่ ประมาณ 860 สาย เชื่อมต่อกับแม่น้ำเกือบ บริเวณทั่วพื้นที่ เมื่อกองน้ำหลาก น้ำใน แม่น้ำลำคลองจะมีระดับสูงและท่วมปกคลุมบริเวณที่ราบลุ่มของจังหวัด พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดจึงเป็นดินตะกอนที่แม่น้ำพัดพามา ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์สูง เหมาะสำหรับการทำเกษตร ภูมิอากาศของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีลักษณะร้อนชื้น อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในฤดูหนาว และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในฤดูฝน ทำให้มีฝนตกติดต่อกันเป็นเวลานาน ปี 2546 อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.6 องศาเซลเซียส และต่ำสุด 19.1 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งจังหวัดประมาณ 1,144.0 มิลลิเมตร

3.ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำน้อย ลักษณะดินแยกเป็น 6 ประเภท คือ ดินเหนียว ดินเหนียวปนดินร่วน ดินเหนียวปนดินทราย ดินร่วนปนดินทราย ดินทราย และดินร่วน นับเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะดินร่วนปนดินทรายสีเทาอมเหลืองที่อำเภอ บางบาลและอำเภอบางปะหัน เหมาะไปทำอัญมณีเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีทรายมากบริเวณ ลุ่มน้ำลำคลอง ได้แก่เขตอำเภอบางบาล บางปะหัน พระนครศรีอยุธยา และ บางปะอิน เป็นต้น ส่วนใหญ่เป็นทรายที่ใช้ถมที่ เพื่อการก่อสร้าง

4.เขตการปกครอง

4.1 เขตการปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- (1) การบริหารราชการส่วนกลาง มีหน่วยราชการส่วนกลาง 29 หน่วยงาน
- (2) การบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นส่วนราชการระดับจังหวัด 35 หน่วยงาน แบ่งเขตการปกครองเป็น 16 อำเภอ 209 ตำบล 1,468 หมู่บ้าน
- (3) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 34 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 125 แห่ง

4.2 ประชากร

ข้อมูลจากทะเบียนราษฎร ณ ธันวาคม 2552 จำนวนรวมทั้งจังหวัด 775,157 คน อยู่นอกเขตเทศบาล 459,938 คน หรือ ร้อยละ 60 โดยอำเภอที่มีประชากรมากที่สุดคือ อ.พระนครศรีอยุธยา จำนวน 138,746 คน และอำเภอที่มีประชาน้อยที่สุดได้แก่ อำเภอบ้านแพรก 9,094 คน ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 2,557 คน/ตร.กม. จำแนกรายละเอียดรายอำเภอ ดังนี้

อำเภอ	เนื้อที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล นคร/เมือง/ ตำบล	อบต.	ประชากร	ความหนาแน่น ปี 52 (คน/ตร.กม.)
อยุธยา	130.58	21	120	2	13	138,746	1,062
ท่าเรือ	106.19	10	83	2	9	47,714	450
นครหลวง	198.92	12	74	2	6	35,713	179
บางไทร	219.68	23	136	2	9	46,949	213
บางบาล	135.31	16	111	2	4	34,345	254
บางปะอิน	229.09	18	149	7	11	88,620	377
บางปะหัน	121.86	17	94	1	11	41,331	339
ผักไห่	189.01	16	128	2	8	42,558	225
ภาชี	104.51	8	72	1	7	30,609	291
ลาดบัวหลวง	199.92	7	58	2	6	37,512	188
วังน้อย	219.19	10	68	2	8	66,740	305
เสนา	205.57	17	130	5	11	66,011	320
บางซ้าย	150.76	6	53	1	4	19,705	131
อุทัย	186.80	11	107	1	11	46,072	246
มหาราช	120.16	12	58	2	5	23,438	195
บ้านแพรก	39.09	5	27	1	2	9,094	233
รวม	2,556.64	209	1,468	34	125	775,157	303

5.ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิสัยทัศน์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

“พระนครศรีอยุธยา เป็นนครแห่งการท่องเที่ยวมรดกโลก
ทางวัฒนธรรม แหล่งอาหารที่มีคุณภาพ เป็นศูนย์กลาง
การค้า การลงทุน และอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยี สะอาด
เมืองน่าอยู่ ประชาชนอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน”

เป้าประสงค์การพัฒนาจังหวัด ประกอบด้วย

1. อนุรักษ์มรดกโลกในเขตนครประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับการพัฒนาเสริมสร้างเขตเศรษฐกิจ
แห่งใหม่
2. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
3. สร้างรายได้ อาชีพ และคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ

ประเด็นที่ 1	รักษาและใช้ประโยชน์มรดกทางวัฒนธรรมในการเพิ่มพูนค่าทางด้านการท่องเที่ยว
ประเด็นที่ 2	อาศัยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ระบบชลประทานที่ดีและเทคโนโลยีในการพัฒนา แหล่งอาหารที่มีคุณภาพ
ประเด็นที่ 3	ใช้ศักยภาพของการเป็นศูนย์กลางการคมนาคม ให้เอื้อประโยชน์ต่อการลงทุนและ อุตสาหกรรม
ประเด็นที่ 4	สร้างสภาพแวดล้อมของเมือง/ชุมชน ให้น่าอยู่ และเอื้อต่อการพัฒนา
ประเด็นที่ 5	คุณภาพ และประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

เป้าประสงค์ คือ

- 1.1 สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์เมืองมรดกโลก
- 2.1 การผลิตอาหาร ที่มีคุณภาพ
- 3.1 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับกิจกรรมทางธุรกิจ
- 4.1 สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชน
- 5.1 เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการ

ตัวชี้วัด และเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดฯ

1. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยว
2. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว
3. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัย
4. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของการลงทุนภาคอุตสาหกรรม
5. จำนวนน่ายุติแบบ
6. ร้อยละของระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ